

Up-755/04, 20. 9. 2006

Področje: kazensko pravo, pripor kot disciplinski ukrep

Izpodbijano: sklepi Vrhovnega sodišča, Višjega sodišča in Okrožnega sodišča

Izrek: *Sklep Vrhovnega sodišča se razveljavi in zadeva se vrne temu sodišču v novo odločanje; ustavna pritožba zoper sklep Višjega sodišča in sklep Okrožnega sodišča se zavrže*

Dodatno: /

Odločitev: **ZA:PROTI 5:4, PLM: 0, OLM: 1**

SAMO ZA: Čebulj, Janko, Krisper Kramberger, Ribičič, Wedam Lukić

SAMO PROTI: Škrk, Tratnik

OLM1: Fišer, pridružuje Modrijan

Ključno vprašanje: Ali stališče Vrhovnega sodišča procesne narave (o dovoljenosti zahteve za varstvo zakonitosti – zoper sklep o odreditvi pripora –, ki naj jo ne bi bilo mogoče vložiti zoper odločbo o odvzemu prostosti kot disciplinskem ukrepu) krši ustavno pravico do enakosti pred zakonom, ki zavezuje tudi razlagalca (tj. sodišče), da enake pravne položaje obravnava enako?

KRATEK POVZETEK ZADEVE:

S sklepom prvostopenjskega sodišča je bil odrejen pripor pritožnice, da bi se zagotovila njena navzočnost na glavni obravnavi. Pritožnica je sklep o priporu izpodbijala, češ da je nezakonit in da pogoji za odreditev pripora niso podani, prostost pa ji je že tako vzeta, ker je zaprta na zaprtem oddelku Psihiatrične bolnišnice. V obrazložitvi Ustavno sodišče posebej opozori na to, da gre v tem primeru za poseben pripor, katerega razlog ni eden od posebej navedenih razlogov v prvem odstavku 201. člena ZKP, ampak je razlog obstrukcijsko ravnanje obdolženca, s katerim onemogoča izvedbo glavne obravnave.

NI ekonomske dimenzije.

DRUŽBENA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe		S		PS	
Pozicija LM					OLM
OLM: Fišer, Modrijan					2
PROTI: Škrk, Tratnik			0,5	1	0,5
ZA: Čebulj, Janko, Krisper Kramberger, Ribičič, Wedam Lukić	1	1	0,5		

Odločba:

V obravnavani zadevi se družbena dimenzija kaže v stališču Ustavnega sodišča, ki – ne glede na dve različni obliki pripora (pri čemer je za eno obliko pripora (tj. redni pripor) značilno razmerje pripornika do drugih oseb, do družbe; za drugo obliko pripora, ki je uporabljen kot disciplinski ukrep (tj. sodni pripor), pa razmerje do države, reda, discipline) – omenja pripor kot eno ustavno kategorijo, ki posega v osebno svobodo posameznika in po vsebini ne razlikuje med rednim in sodnim priporom. Vsak pripor, tudi če je dan iz disciplinskih razlog, torej šteje kot enak poseg v ustavno pravico do osebne svobode, ne glede na vse argumente, ki jih Vrhovno sodišče in OLM podajajo o različnosti teh dveh vrst priporov, in njihovi različni obravnavi v ZKP. Z vidika intenzivnosti posega gre po prepričanju Ustavnega sodišča za identičen poseg, zato je treba zaradi spoštovanja enakosti pravnih položajev

obdolžencev pred zakonom vse takšne posege v osebno svobodo razlagati in obravnavati v obeh primerih enako. Zadevna pritožnica ni v prav nikakršnem drugačnem položaju, kot so drugi priporniki, čeprav niso vsi priprti iz enakih (zakonsko dopustnih) razlogov. **Pozicija 2**, gre za osebno svobodo posameznika, ki je ustavno zagotovljena in varovana, dopuščene pa so njene omejitve v primerih pripora pod strogo določenimi pogoji in iz točno določenih razlogov, te omejitve veljajo za vse vrste priporov enako.

Nasprotna odločba:

V nasprotno primeru bi se potrdilo stališče Vrhovnega sodišča, da se zavrže zahteva za varstvo zakonitosti pritožnice, ker je nedovoljena, saj tega pravnega sredstva ni v primerih odločbe o odvzemu prostosti obdolženca zaradi omogočanja izvedbe glavne obravnave. Nasprotna odločba bi torej ločevala med obema vrstama priporov, opozarjala bi na njune vsebinske, namenske in druge razlike ter bi posledično nudila obdolžencem v primerih sodnih priporov manj pravic oziroma bi jih obravnavala drugače, slabše. **Pozicija 4.**

Pozicioniranje OLM:

OLM bi sledilo poziciji 4, vendar nekaj razmišljanj nagiba OLM v pozicijo 5. Tako je razmišljanje, da je zahteva za varstvo zakonitosti "nekakšen nadstandard v postopku, ki bi izgubil svoj smisel, če bi ga uporabljali preveč na široko", pri čemer se postavi vprašanje, ali je res sodnih priporov tako veliko, da bi zaradi tega zahteva za varstvo zakonitosti kot izredno pravno sredstvo izgubila svoj smisel. Sodnik v OLM posebej navede, da ta odločitev "nima velikega dometa, saj se nanaša na razmeroma redko procesno situacijo". Dodatno k teh poziciji kliče stališče sodnika, da sta tako zahteva za varstvo zakonitosti kot sodni pripor v zakonu slabo urejena, "tako slabo, da sta nejasna in težavna za uporabo", zato sodnik celo zaključi, da se je sam zavzel za abstraktno presojo izpodbijane zakonodaje (torej da bi poleg ustavne pritožbe Ustavno sodišče s koneksiteto presojalo tudi ustavnost ureditve sodnega pripora). V tem primeru bi šlo za to, da se jasno omejijo pravna jamstva v primerih sodnega pripora in zelo oteži dostop do Vrhovnega sodišča prek zahteve za varstvo zakonitosti. **Pozicija 5.**

AVTORITARNA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe		S		PS	
Pozicija LM					OLM
OLM: Fišer, Modrijan					2
PROTI: Škrk, Tratnik			0,5	1	0,5
ZA: Čebulj, Janko, Krisper Kramberger, Ribičič, Wedam Lukić	1	1	0,5		

Odločba:

Samo zato, ker gre na področju kazenskega prava za močno vlogo države in ker imamo v obravnavani zadevi izpostavljen pripor kot disciplinski ukrep, ki omogoča državi, da izvede glavno obravnavo, sicer ne bi zaključila postopka, vidim v tem tudi avtoritarno dimenzijo. V obravnavanem primeru Ustavno sodišče ne poseže po možnosti, da bi po koneksiteti začelo presojo ustavnosti ureditve tega pripora in spreminjalo družbeni red na tem področju, temveč težavo vidi v razlagalcu (tj. sodišče), ki mora ustavno določbo o osebni svobodi ustrezno konkretizirati in pri tem upoštevati druga ustavna načela, tudi enakost pred zakonom. V tem primeru je Ustavno sodišče odločilo v prid posameznika,

pritožnice, v tem smislu, da ima tudi ona, čeprav ima izrečen pripor kot disciplinski ukrep, pravico do uporabe izrednega pravnega sredstva, ki je dopustno drugim obdolžencem, ki so priprti iz drugih pripornih razlogov. **Pozicija 2.** Za pozicijo 1 bi šlo, če bi se vztrajalo na identični obravnavi pripora, vendar težave ne bi videl v razlagalcu in zgolj razveljavil sodbo in zadevo vrnil v novo odločanje, v katerem bi sodišče moralo slediti stališčem Ustavnega sodišča, ampak bi težavo videl v zakonu samem in ugotovil protiustavnost take ureditve.

Nasprotna odločba:

Ustavno sodišče bi sledilo stališčem Vrhovnega sodišča, ki utemeljuje, da oba pripora nista povsem enaka, razlikujeta se po vsebini, namenu, različnih pogojih, postopku. Ne bi prišlo do kršitve Ustave, ampak bi Ustavno sodišče pritrdilo razlagi ZKP, ki jo je sprejelo Vrhovno sodišče, kot pravilni, ustavnoskladni. Pripor je nujen za disciplino, red se mora vzpostaviti v kazenskem postopku, na obravnave je treba hoditi, če ne prideš, te privedejo. To bi bili poziciji 4 in 5. Med njima bi naredila ločnico v tem, ali zadošča takšna razlaga ZKP (stališče Vrhovnega sodišča, ki ni prekinilo postopka in začelo postopka za oceno ustavnosti te ureditve pred Ustavnim sodiščem), ali je treba spremeniti tudi ZKP, da bo res odražal različno, ne pa identično, naravo obeh priporov. Nasprotna odločba bi imela **pozicijo 4. OLM** pa ima zato pozicijo 5.

MEDNARODNA PRAVNA VPETOST (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno-NC)		
Odločitev in sodniki ZA	1	<i>Se ne sklicujejo na tuje pravo ali sodno prakso</i>
OLM: Fišer, Modrijan	1	<i>Omemba ESČP, le pavšalno, brez konkretno navedene zadeve, obrobno, sploh ne odločilno za LM</i>
PROTI: Škrk, Tratnik	1	/

NAKLONJENOST VLADI (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno - NC)		
Odločitev	NC	